

Univers Pedagogic

2 (979),
15 ianuarie 2026

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

NOILE REGULI PRIVIND ACORDAREA BURSELOR INTRĂ ÎN VIGOARE DIN 2026

Începând cu anul 2026, regulile de acordare a burselor pentru studenți se schimbă semnificativ. Potrivit noilor prevederi, doar studenții cu media generală de cel puțin 6,5 vor putea beneficia de burse academice. Măsura referitoare la noile reguli a fost adoptată de Guvern cu scopul de a recompensa performanțele reale și de a stimula implicarea în procesul educațional.

Conform declarațiilor ministrului Educației și Cercetării, Dan Perciun, ridicarea baremului minim urmărește să crească performanța academică, deoarece, anterior, aproximativ 70% dintre studenții de la buget beneficiau de burse indiferent

APROBAT
ÎN ȘEDINȚA
DE GUVERN
8 octombrie 2025

de rezultate, ceea ce nu reflecta meritul real. Noile reguli prevăd, totodată, că bursele sociale vor continua să fie acordate

studenților din familii cu venituri reduse, menținând sprijinul financiar pentru cei aflați în dificultate.

Măsura se aplică tuturor studenților din învățământul superior de zi, atât la ciclul I - licență, cât și la ciclul II - master, inclusiv studiile integrate. Potrivit datelor oficiale, la ciclul I învață 56.899 de studenți, dintre care aproximativ 17.500 sunt finanțați de la bugetul de stat. La ciclul II, sunt 11.814 studenți, dintre care 6.028 beneficiază de finanțare bugetară.

14 MILIOANE DE LEI PENTRU TINERI

Ministerul Educației și Cercetării a anunțat proiectele câștigătoare din cadrul Programului de Granturi pentru organizațiile de tineret, ediția 2026, un demers strategic menit să consolideze participarea activă a tinerilor în viața socială și comunitară. În urma procesului de evaluare, 35 de proiecte au fost declarate câștigătoare, beneficiind de o finanțare totală de circa 14 milioane de lei.

Inițiativele selectate vor implica direct tineri, lucrători de tineret, organizații de profil, consilii de tineret și de elevi, autorități publice locale, grupuri de inițiativă și echipe locale de tineret. Activitățile propuse includ traininguri, concursuri, târguri, festivaluri, forumuri, expoziții, dezbateri și schimburi de experiență, toate având drept scop stimularea implicării civice și a spiritului de inițiativă în rândul tinerilor.

Proiectele finanțate contribuie la implementarea Strategiei de dezvoltare „Tineret 2030” și a programului de realizare a acestora pentru anii 2023–2026, precum și la aplicarea altor documente de politici publice naționale din domeniul tineretului.

Concursul a fost deschis în perioada septembrie–noiembrie 2025, interval în care au fost depuse 75 de proiecte.

Selecția a avut la bază criterii precum relevanța proiectelor pentru prioritățile politicii naționale de tineret, coerența dintre scopuri, obiective și rezultate, impactul estimat, precum și vizibilitatea și metodele de promovare. Programul de Granturi pentru organizațiile de tineret este finanțat de Ministerul Educației și Cercetării și implementat de Agenția Națională pentru Tineret.

START PENTRU CONCURSUL „CAPITALA SPORTULUI – 2026”

Ministerul Educației și Cercetării a lansat oficial concursul național pentru desemnarea localității care va purta titlul de „Capitala Sportului – 2026”, o inițiativă menită să aducă sportul în prim-planul comunităților și să încurajeze un stil de viață activ și sănătos în întreaga țară. La competiții sunt invitate să participe localitățile din Republica Moldova, inclusiv cele din Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia, cu excepția municipiilor Chișinău și Bălți.

Localitatea câștigătoare va beneficia, pe durata unui an calendaristic, de recunoaștere națională, vizibilitate sporită și oportunități de atragere a investițiilor, devenind un model de bune practici în domeniul sportului și al activității fizice. Programul „Capitala Sportului” prevede finanțarea și susținerea unor activități cu impact major la nivel local și național, precum organizarea unui campionat național la o probă sportivă olimpică, desfășurarea evenimentelor naționale de profil, instruirea responsabililor locali din domeniul sportului, oferirea suportului pentru elaborarea politicilor locale în domeniu, precum și organizarea unui festival sportiv dedicat comunității.

Activitățile vor fi adaptate infrastructurii sportive existente și capacității de implementare a fiecărei localități, având ca principii-cheie egalitatea de șanse, integritatea în sport și promovarea diplomației sportive. Termenul limită pentru depunerea dosarelor este 30 ianuarie curent. În sprijinul autorităților publice locale, pe parcursul lunii vor fi organizate sesiuni de informare și instruire privind procedura de aplicare.

Dosarele pot fi transmise atât în format fizic, cât și electronic, conform instrucțiunilor oficiale. Informații suplimentare pot fi obținute la numărul de telefon 022 820 859 sau la adresa electronică silvia.tenu@mec.gov.md.

Continuă Campania de abonare, pentru anul 2026!

Dragi cititori,

Vă invităm să fiți alături de săptămânalul nostru și în anul 2026! Abonându-vă la *Univers Pedagogic pro*, veți beneficia cu fiecare ediție de: cele mai relevante informații din lumea educației, interviuri, reflecții și diverse materiale de analiză, utile pentru elevi, studenți, cadre didactice, manageri, alți specialiști și persoane interesate de tot ce ține de tărâmul fascinant al didacticii și instruirii.

Abonarea se face la sediile Oficiilor Î.S. „Poșta Moldovei”.

Fiți parte din comunitatea noastră și așa vă veți conecta la subiecte stringente, dar și teme inedite ce contează pentru educație!

Grădinița „Catincuța” din Pașcani nu mai cheltuie pentru energia electrică

Grădinița de copii „Catincuța” din satul Pașcani, Cahul, și-a redus în totalitate cheltuielile pentru energia electrică cu sprijinul Guvernului Germaniei, ca urmare a instalării unor panouri fotovoltaice. Este de menționat că instituția este frecventată de 130 de copii din localitățile Pașcani, Manta, Crihana Veche și municipiul Cahul.

au fost achiziționate 6 aparate de aer condiționat eficiente energetic, fiind dotată suplimentar și bucătăria instituției.

Tatiana Armanu, directoarea grădiniței „Catincuța”, a remarcat că „Folosim energia produsă de panourile fotovoltaice, utilizând la maximum echipamentele din instituție. Copiii se simt foarte bine și au condiții excelente pentru activitățile zilnice”.

La rândul său, educatoarea Svetlana Miroznenco a specificat că „Au fost timpuri când era frig și ne încălzeam cu sobe. Acum avem căldură, iar vara este răcoare. Înainte făceam economii la lumină, dar acum putem lucra în condiții normale”.

Ca urmare a contribuției aduse la atragerea și implementarea unor asemenea proiecte, Primăria comunei Manta a fost declarată învingătoare a competiției Moldova Eco Energetică, ediția 2025, la categoria „Cel mai bun proiect de eficiență energetică gestionat de o femeie”.

Valoarea totală a investiției a constituit peste 600 000 de lei. Chiar dacă anterior grădinița a fost renovată integral, consumul de energie electrică era unul excesiv. Astfel, s-a optat pentru instalarea pe acoperișul acesteia a unor panourile solare cu capacitatea de 24 kW.

Proiectul a fost implementat în anul 2023 în cadrul Programului „DAR 1+3”, cu suportul Executivului Germaniei și al diasporei, în parteneriat cu Asociația de Băstinași „Acasă cu Dor” din Manta și Biroul Relații cu Diaspora. Drept consecință, timp de doi ani consecutiv, instituția de educație timpurie a înregistrat factură zero la energia electrică, economisind astfel circa 140 000 de lei.

De asemenea, în grădiniță au fost instalate recent 255 de plafoane LED în toate grupele și dormitoare copiilor. În plus,

La Chișinău va fi inaugurat un sediu nou al Institutului Goethe

Institutul Goethe va inaugura la Chișinău un sediu, menit să consolideze cooperarea culturală și educațională dintre Germania și R. Moldova. Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Germaniei la Chișinău, Hubert Knirsch, a vorbit despre organizarea de programe și evenimente comune, în vederea unei colaborări mai largi între instituțiile culturale din ambele țări.

Neîndoielnic, prin darea în exploatare a noului edificiu se va contribui la intensificarea schimburilor culturale și educaționale, facilitându-se organizarea de programe și evenimente comune. O atenție prioritară va fi acordată cooperării culturale moldo-germane și dezvoltării unor pro-

iecte comune în domeniul culturii, patrimoniului cultural și mass-media.

În plus, Ambasada Germaniei va acorda în continuare suport pentru dezvoltarea proiectului de consolidare și restaurare a fostului Gimnaziu de fete din Chișinău. Astfel, se va asigura conservarea unor elemente decorative originale și protejarea unui monument istoric semnificativ al capitalei.

La sfârșitul lui 2025, au avut loc discuții oficiale privind oportunitatea deschiderii unui sediu complet al Institutului Goethe la Chișinău, care se va îngriji de schimburile culturale și educaționale între Germania și R. Moldova. De remarcat că Goethe-Zentrum Chișinău (fostul Centru Cultural German „Akzent”) funcționează ca partener oficial acreditat al Institutului Goethe, promovând cursuri și examene de limbă germană.

Goethe-Institut este instituția culturală oficială a Republicii Federale, care activează la nivel mondial pentru promovarea culturii și limbii germane, inclusiv prin cursuri și examene recunoscute internațional (nivelurile A1-C2). Totodată, se urmărește stimularea schimburilor culturale internaționale prin proiecte educaționale și programe de perfecționare.

Reporter UPP

Învățătorii din mai multe școli din țară își consolidează competențele digitale la clasă

Un grup de peste 70 de învățători din mai multe regiuni ale țării a participat recent la un atelier practic dedicat utilizării tehnologiilor digitale în procesul educațional. Activitatea s-a desfășurat în cadrul evenimentului „Inovație în educație” și a avut drept scop consolidarea competențelor de integrare a echipamentelor moderne în cadrul lecțiilor și activităților cu elevii din ciclul primar.

Instruirea a fost organizată de Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu Shape Robotics, în contextul Proiectului „Îmbunătățirea Calității Educației”, susținut financiar de Banca Mondială. Pe parcursul sesiunilor practice, participanții au explorat modalități de utilizare a roboților educaționali Kubo și a tehnologiilor de realitate virtuală, adaptate vârstei elevilor din clasele primare.

Accentul a fost pus pe aplicarea practică a comenzilor de bază și pe conceperea unor activități didactice interactive, care pot fi integrate în predarea matematicii, limbii române și științelor. Cadrele didactice au elaborat

exemple de sarcini educaționale menite să stimuleze gândirea logică, creativitatea și învățarea prin explorare.

Participanții au subliniat că utilizarea instrumentelor digitale interactive sprijină dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor, contribuind la îmbunătățirea abilităților de citire, numerație, orientare spațială și înțelegere a mediului înconjurător. Atelierul a reunit învățători din instituții de învățământ care beneficiază de dotări moderne în cadrul proiectului finanțat de Banca Mondială.

La nivel național, 200 de școli sunt incluse în procesul de modernizare prin achiziționarea de echipamente, mobilier și materiale didactico-metodice, iar 30 dintre acestea au ales să integreze seturi de robotică educațională, contribuind la creșterea calității actului educațional.

Școlile inovatoare din întreaga lume pot concura pentru un premiu de 500.000 de dolari

Școlile publice și private din întreaga lume, care educă elevi cu vârste de până la 18 ani, sunt invitate să participe la competiția Global Schools, un concurs internațional ce recunoaște instituțiile cu impact real în comunitate, prin inovație, incluziune, rezultate academice și inițiative sociale sau de mediu.

Concursul va desemna 10 câștigători, fiecare urmând să primească 50.000 de dolari SUA, iar o singură școală va fi aleasă drept marele câștigător, ridicând premiul Global Schools în valoare de 500.000 de dolari.

Școlile se pot înscrie la una sau mai multe dintre următoarele categorii:

- Integrarea AI în educație – utilizarea responsabilă și eficientă a inteligenței artificiale în procesul de învățare.
- Artă, cultură și creativitate – promovarea expresiei artistice și gândirii creative.
- Educație bazată pe personalitate și valori – dezvoltarea

tarea empatiei, integrității și cetățeniei responsabile.

- Cetățenie globală și promovarea păcii – educație interculturală și pentru pace.
- Sănătate, bunăstare și sport – promovarea bunăstării fizice și emoționale.
- Depășirea obstacolelor – școli care asigură acces la educație în condiții dificile.
- SEND și educație incluzivă – sprijinirea elevilor cu nevoi speciale și dizabilități.
- Educație STEM – excelență în știință, tehnologie, inginerie și matematică.
- Sustenabilitate – practici ecologice și acțiuni climatice în școală și comunitate.

• Dezvoltarea cadrelor didactice – investiții în formarea și leadershipul profesorilor.

Termenul-limită pentru înscriere este 31 ianuarie 2026, iar școlile finaliste și câștigătoare vor fi anunțate în luna mai. Formularul de înscriere și detalii suplimentare sunt disponibile online pe site-ul varkeyfoundation.awardsplatform.com/.

„Măreția meseriei de profesor stă în reciprocitate: noi dăruim, dar primim la rândul nostru, infinit mai mult”

Silvia Mustovici are o experiență impresionantă: 38 de ani în domeniul pedagogic, fiind dedicată învățământului și pasionată de matematică. De-a lungul carierei, nu s-a limitat doar la catedră: timp de 9 ani a condus Direcția Generală Educație Orhei, iar alți 15 ani a activat ca specialist principal responsabil de matematică, susținând și formând cadrele didactice din raion. Exercițând aceste funcții administrative, a rămas conectată direct cu elevii.

Consideră că prezența în clasă este esențială pentru a fi un pedagog autentic. Astăzi, continuă să fie profesor de matematică, fiind și dirigintă a clasei a XI-a la IP Liceul Teoretic „Ion Luca Caragiale” din Orhei. Totodată, este mentor instituțional la Institutul Național pentru Educație și Leadership (INEL), inspirând și ghidând atât elevii, cât și cadrele didactice pe calea dezvoltării lor educaționale și profesionale.

- Aveți o experiență de 38 de ani în domeniul pedagogic. Cum a început drumul dumneavoastră în educație?

- Am absolvit cu mențiune Facultatea de Matematică și Fizică a Institutului Pedagogic din Tiraspol. Însă drumul meu în educație a început la Colegiul Pedagogic din Orhei, o experiență cu totul specială. Acolo am întâlnit profesori dedicați, care mi-au oferit nu doar cunoștințe solide, ci și un model autentic de profesionalism și pasiune pentru învățământ. A fost o perioadă plină de entuziasm și provocări, întrucât eram foarte tânără și predam studenților acestei instituții – viitori învățători – cu care diferența de vârstă era foarte mică. Această experiență m-a învățat să găsesc rapid un limbaj comun și să construiesc respect reciproc mai degrabă prin competență și devotament decât prin autoritatea vârstei. A fost o primă școală extraordinară în plan profesional, în care am învățat că a predă înseamnă, în primul rând, a inspira și a construi împreună. Acolo am descoperit cât de satisfăcător este să vezi progresul studenților și să știi că ai contribuit la dezvoltarea și formarea lor.

- Ce v-a determinat să alegeți matematica și ce v-a plăcut cel mai mult în predarea acestei discipline?

- Am fost profund inspirată de domnul Vladimir Carauș, profesorul meu de matematică și fizică de la școala pe care am absolvit-o în Ordășei, raionul Telenești. El a reușit să transforme, în cazul meu, matematica dintr-un set de formule într-o adevărată aventură a gândirii. Nu era vorba doar despre rezolvarea exercițiilor, ci despre „de ce?” și „cum?” funcționează lucrurile. Ne arăta frumusețea logicii, eleganța unei soluții ingenioase și ne îndemna constant spre curiozitate. Pentru mine, matematica a devenit o limbă prin care poți descrie lumea, iar el mi-a oferit cheia acestei înțelegeri. Am dorit să transmit mai departe această senzație de descoperire și de înțelegere profundă. Pe de altă parte, îmi place enorm să predau tocmai pentru că îmi place interacțiunea cu tinerii. Este o bucurie aparte să vezi cum se aprinde scânteia interesului în ochii unui elev atunci când înțelege un concept dificil, când depășește un obstacol sau când găsește o soluție creativă. Să fii martor la acel moment de „aha” este unul dintre cele mai recompensatoare lucruri. Așadar, alegerea a venit firesc: să unesc pasiunea pentru logică și frumusețea matematicii cu dragostea de a îndruma și de a forma.

- Care a fost momentul în care ați simțit că „ați reușit” ca profesor?

- Poate cel mai profund sentiment de succes apare atunci când elevii îți exprimă recunoștința nu

neapărat pentru o notă, ci pentru încrederea acordată, pentru răbdare și o vorbă de încurajare spusă la momentul potrivit. Când un elev îți spune că a ales o carieră în domeniu pentru că i-ai stărnit interesul sau, pur și simplu, că modul tău de a fi i-a lăsat o amprentă frumoasă, atunci realizezi că ai avut un impact real asupra unei vieți și că ai contribuit la formarea acelei persoane dincolo de orice ecuație. Pentru mine, a reuși ca profesor înseamnă să vezi că ai aprins o scânteie de curiozitate în clasă, ai ajutat-o să crească într-o flăcărie și că acea lumină continuă să strălucească în ei pe drumul lor în viață. Aceste momente sunt cele care mă reîncarcă și îmi confirmă vocația.

- Ați condus Direcția Generală Educație Orhei timp de 9 ani, o perioadă marcată de responsabilități majore. Care au fost cele mai dificile decizii pe care a trebuit să le luați în această funcție?

- Acești ani au reprezentat, fără îndoială, cea mai complexă și definitivă etapă a carierei mele profesionale. Am avut privilegiul de a activa alături de oameni extraordinari, dedicați cu trup și suflet formării noilor generații. Totuși, rolul de manager public implică nu doar viziune și dezvoltare, ci și momente de o mare dificultate administrativă. Dacă ar fi să identific provocările majore, acestea s-au concentrat în jurul necesității de a moderniza sistemul într-un context demografic și economic în schimbare. Una dintre cele mai dificile decizii a fost reorganizarea rețelei școlare din raionul Orhei, inclusiv închiderea unor instituții cu un număr foarte mic de elevi. A fost un proces complex, cu impact emoțional și social major asupra comunităților locale. Decizia a fost luată având ca prioritate dreptul copiilor la educație de calitate, în școli cu condiții moderne, cadre didactice specializate și acces la resurse educaționale adecvate. Am urmărit ca fiecare copil din raion să aibă acces la laboratoare dotate, săli de sport și un mediu competitiv, lucruri imposibile de asigurat în instituții insuficient finanțate și cu clase incomplete. Această perioadă m-a învățat că un

lider adevărat nu este cel care ia decizii ce se bucură de popularitate, ci cel care are curajul de a lua hotărâri corecte pentru viitorul pe termen lung, chiar dacă acestea implică un cost personal. Succesul acestui mandat s-a reflectat nu doar în cifre, ci în reziliența sistemului pe care l-am construit împreună cu echipa.

- Pe lângă activitatea managerială, ați activat timp de 15 ani ca specialist principal responsabil de matematică. Ce a presupus această misiune și care au fost prioritățile dumneavoastră?

- Această misiune a fost una complexă și captivantă, care a extins impactul meu dincolo de pereții unei singure săli de clasă. În calitate de specialist principal responsabil de predarea matematicii în raion, activitatea a avut trei dimensiuni principale: de monitorizare, de formare și de dezvoltare curriculară. Dar cred că obiectivul cel mai important a fost susținerea continuă a cadrelor didactice: identificarea nevoilor profesorilor, organizarea de ședințe metodice, workshopuri și traininguri pentru îmbunătățirea practicilor pedagogice și schimbul de experiențe, dar și promovarea celor mai bune practici și asigurarea alinierii la standardele curriculare naționale. Prioritățile mele esențiale au fost echitatea și accesul la educația de calitate, dar și dezvoltarea profesională a cadrelor didactice. O prioritate majoră a fost sprijinirea profesorilor din sate,

prin îndrumare personalizată și resurse adaptate, pentru ca toți elevii din raion să aibă șansa la o bună pregătire în matematică. Am văzut întotdeauna profesorii ca parteneri esențiali. Prioritatea a fost să-i susțin, să le ofer instrumente moderne și să creez o comunitate de învățare la nivel de raion, unde cei experimentați să-i îndrume pe cei tineri, iar toți împreună să colaboreze.

- Chiar și ocupând funcții administrative, ați continuat să predați. Ce v-a determinat să rămâneți la catedră?

- Chiar și în condițiile unor responsabilități administrative, a rămânea la catedră a fost o alegere conștientă, din mai multe motive. Predând, păstrăm legătura directă cu motivul pentru care am ales acest drum: elevul. Acea interacțiune imediată, energia unei clase, este „sângele” care dă viață întregului sistem. Cum aș fi putut să îndrum pe alții, să evaluez metodele didactice sau să propun politici educaționale, dacă nu aș fi cunoscut, pe propria piele, realitatea clasei de astăzi? Programul administrativ era plin de probleme, presiuni și negocieri. La orele de clasă simțeam însă un cu totul alt tip de oboseală, una plină de satisfacție după fiecare lecție predată. Era un echilibru vital: administrația consuma anumite resurse, dar predarea le reîncărca. A rămânea la catedră a fost alegerea care m-a menținut autentic, relevant și uman.

- Acum v-ați reîntors la școală, nu doar în calitate de profesor, ci și ca dirigintă a clasei a XI-a. Cum trăiți această revenire în mijlocul elevilor și ce înseamnă pentru dumneavoastră rolul de dirigintă în această etapă a carierei?

- Această revenire în mijlocul elevilor, într-o dublă calitate, este una dintre cele mai interesante experiențe ale carierei mele. Revăd școala cu ochi diferiți. Dacă anterior focusul era mai mult pe transmiterea cunoștințelor, acum văd nu doar elevii ca viitori absolvenți, ci ca tineri care se formează emoțional, social, ca personalități în devenire. Știu că în fața mea sunt

nu doar elevi, ci viitorii studenți, profesioniști, adulți. Rolul meu este să fac trecerea dintre adolescență și tinerețe cât mai armonioasă. Interacțiunile cu cei 35 de elevi din a XI-a C de la profilul real, o clasă cu rezultate academice remarcabile, sunt sincronii de energie intelectuală. Adevărul este că între noi se creează un schimb valoric: eu îi ghidez prin materie și prin provocările adolescenței, iar ei mă învață să văd lumea prin ochii generației lor. Clasa trebuie să fie locul în care elevii sunt ascultați, înțeleși și susținuți emoțional. Cel mai frumos aspect este faptul că dirigenția reprezintă un adevărat parteneriat. Acești elevi exigenți, inteligenți și dornici de a învăța mă stimulează să fiu o profesoară și o dirigintă mai bună. Măreția meseriei de profesor stă tocmai în această reciprocitate: noi dăruim, dar primim la rândul nostru infinit mai mult.

- Cum reușiți să motivați adolescenții într-o perioadă atât de complexă a vieții lor?

- Cel mai important lucru este să îi ascult. Adolescenții au nevoie să se simtă înțeleși, nu doar instruiți. Motivația apare atunci când simt că cineva îi vede cu adevărat și crede în potențialul lor, uneori chiar mai mult decât cred ei înșiși. Le ofer spațiu pentru a lua decizii în cadrul orelor și al activităților de clasă. Au inițiative pe care le susțin — proiecte extrașcolare, organizarea unor evenimente, moderarea unor discuții. Nu încerc „să fiu cool”, ci să fiu autentică. Le vorbesc despre realitate, nu doar despre idealuri. Elevilor de la profil real le arăt constant aplicațiile practice ale celor învățate. Organizăm proiecte care rezolvă probleme reale; atunci când înțelegi „la ce folosește” matematica, motivația devine intrinsecă. Nu în ultimul rând, discuțiile despre vocație și despre modul în care competențele dobândite acum le vor fi de folos pe termen lung creează o perspectivă motivațională solidă.

- În prezent, sunteți și mentor instituțional la INEL. Ce înseamnă pentru dumneavoastră acest rol?

- Reprezintă pentru mine o continuare firească a pasiunii pentru educație, dar cu o focalizare diferită: acum susțin și formez pe cei care formează la rândul lor. Mentoratul celor două cadre didactice constituie o parte importantă a responsabilității mele profesionale. Nu mă văd ca un „expert” care știe totul, ci mai degrabă ca un partener care oferă un spațiu sigur pentru reflecție și inovare. Fiecare profesor pe care îl ghidez vine cu experiența sa și cu stilul său pedagogic, iar rolul meu este să sugerez alternative acolo unde există blocaje, să evidențiez punctele forte și să încurajez adaptarea creativă.

(Continuare în pag.4)

Splendoarea polivalentă a creației lui Ion Moraru

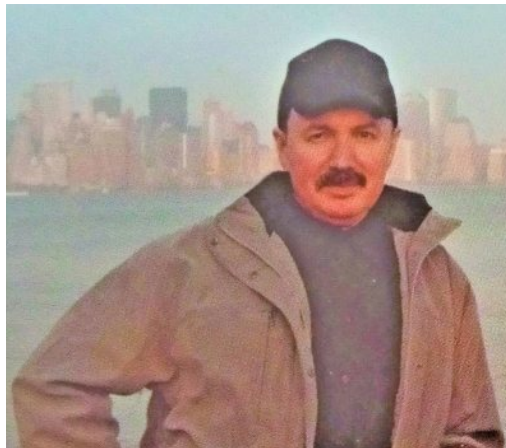
Țin să remarc de la bun început că și pictorii acordă autografe, ele de fapt fiind mai sobre și laconice. Unii își lasă autografele pe partea din dos a lucrării, atunci când dau în dar un tablou sau îl vând, dar pot acorda autografe și la vernisajele unor expoziții personale pe invitația la eveniment, album sau broșură. Pe o invitație la una din recente expoziții personale ale artistului plastic Ion Moraru de la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” s-a ales și subsemnatul cu un autograf modest, dar important și prețios, acordat cu șapte ani în urmă în anul Centenarului Marei Uniri de la 1918: „Pentru A.V. cu urări de mult bine, I. Moraru, 26 aprilie 2018”.

Acum să trecem și la o altă recentă întâlnire cu creația pictorului Ion Moraru, care a avut loc cu ocazia ediției a 33-a a Festivalului Internațional de muzică clasică de operă și balet „Invită Maria Bieșu”, ecoul căruia mai persistă. Deoarece ea a devenit mai colorată și mai bogată la propriu și la figurat. Mă refer la faptul că pe lângă muzica superbă interpretată la cel mai înalt nivel ce a răsunat în acele zile, florile și aplauzele cu care au fost apreciați artiștii invitați, anturajul din hol a contribuit la o predispoziție și la o apropiere dintre arte, tendință ce ia amploare în ultimele decenii. Vorba e că aici, în holul Teatrului de Operă, a fost etalată o expoziție de pictură a artistului plastic I. Moraru, care sperăm că n-a trecut neobservată de iubitorii de muzică și invitații festivalului. Mai ales că vernisajul expoziției a fost și prima activitate cu care a demarat festivalul. Că acest vernisaj a fost de bun augur, dar și un început de tradiție

ce se va stabili de azi încolo, o să vă puteți convinge grație unor spicuri din luările de cuvânt ale participanților la festival.

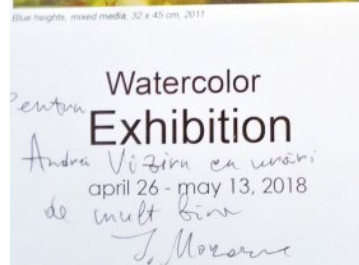
Iurie Matei, artist plastic: Vernisajul este primul eveniment artistic din acest an al festivalului. Așa ne-am dorit noi, implicit directorul Victor Dohotaru, ca să îmbinăm ceea ce se întâmplă în scenă și în afara scenei, deoarece în orice spectacol de artă dramatică sau de operă și balet se intersectează și arta plastică, și sculptura, și cinematografia, și muzica... Și ne-am gândit la publicul nostru fidel care va veni la spectacole ca să aibă ce savura și în pauză sau la început de spectacol, adică să vizioneze și lucrări de artă plastică. Iar în acest an am decis ca publicul pe parcursul festivalului să aibă ocazia să-și bucure privirile cu creația pictorului Ion Moraru, pe care eu o apreciez foarte mult.

Ghenadie Jalbă, președintele Consiliului Uniunii Artiștilor

din pictorii care a rămas fidel unui material foarte pretențios cum este acuarela, a avut cu un an și ceva în urmă o expoziție personală amplă și bogată la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”. Aici este mai sobru, lucrări mai puține, dar extraordinare, care bucură ochii privitorilor.

Plastici: Cu Ion Moraru ne cunoaștem de aproape jumătate de secol. Pentru prima oară ne-am întâlnit la Școala de Arte Plastice „Ilia Repin” din Chișinău, astăzi IP Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”. Studiile pe care le-am făcut atunci și-au lăsat amprenta. Ionel Moraru, așa cum este scris în actele oficiale, a fost acel care ne-a unit, a fost un model pentru mulți dintre noi. Toată lumea se mira cu ce pictează el, avea ustensile pregătite, avea peniță. Oricum, noi învățăm unul de la altul și aceasta e foarte important atunci când faci primii pași în pictură. Însă vreau să menționez că începând îndeosebi cu anii 90 ai secolului trecut, Ion Moraru devine un nume cunoscut deja la noi, dar mai ales în Est și Vest, peste hotarele țării noastre, a fost și la un festival. După care o perioadă a locuit în Statele Unite ale Americii, și ne-a reprezentat cu demnitate și acolo. El este unul

Tudor Zbârnea, directorul Muzeului Național de Artă al Moldovei: Atât Teatrul Național de Operă și Balet Maria Bieșu, cât și altele, cum ar fi Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău devin reale focare de

cultură, unde artiștii plastici au posibilitatea să-și expună lucrările lor. Iar Ion Moraru este unul dintre înaintea mergătorii acuarelei în țara noastră. După cum a spus colegul Ghenadie Jalbă, acuarela este un material foarte dificil, sensibil, greu de stăpânit. Iar Moraru este realmente unul dintre cei mai buni acuareliști, lucrările lui meritând să fie căutate și prețuite. Chiar lucrările expuse aici pot face parte din orice interior, în orice casă. Pe Ion Moraru l-am apreciat printre primii atunci, în 1992, când și-a expus primele lucrări. Îl cunoșteam ca pe un bun ilustrator de carte, însă i-am spus că totuși în domeniul acuarelei este mai potrivit. Apoi a avut expoziții și în România unde lucrările sale au fost foarte apreciate și s-au scris mai multe cronici despre el. La cei 75 de ani ai săi, îi dorim și pe viitor expoziții bogate și impresionante.

Printre cei care au mai vorbit despre creația lui Ion Moraru au fost compozitorul Constantin Rusnac și scriitorul Constantin Olteanu. Ambii au accentuat corelația și simbioza dintre culorile tonalităților muzicii clasice și vraja culorilor din lucrările artistului plastic, implicit florile pictate de el, care erau adorate și preferate și de regretata artistă Maria Bieșu. Prin aceasta se și explică faptul că pe simeze erau prezente mai multe lucrări la tematica dată, ținându-se cont și de sugestia organizatorilor expoziției, ca și prin acest gest să fie adus un pios omagiu renumitei primadone.

Andrei VIZIRU

INTERVIUL DE JOI

„Măreția meseriei de profesor stă în reciprocitate: noi dăruim, dar primim la rândul nostru, infinit mai mult”

(Continuare din pag. 3)

Sunt acolo să ascult activ, să observ și să ofer feedback constructiv bazat pe ceea ce văd, nu pe presupuneri. În esență, a fi mentor înseamnă să oferi suport care vizează atât persoana, cât și profesionistul, și să ții cont de faptul că unul nu se poate dezvolta fără celălalt. Cele mai durabile schimbări apar atunci când un cadru didactic se simte, în primul rând, înțeles și susținut ca personalitate, iar apoi îndrumat ca profesionist. Este o muncă care cere răbdare, prezență autentică și credință că, prin sprijinul pe care îl

oferim colegilor, impactul lor asupra elevilor se multiplică cu generozitate.

- Ce sfat vreți le oferiți profesorilor tineri aflați la început de carieră?

- Iată sfatul pe care mi-aș fi dorit să mi-l dea cineva când am pășit pentru prima dată în sala de clasă: „Ai încredere, dar nu în perfecțiune. Ai încredere în proces.” Aș încerca să detaliez această idee prin câțiva piloni practici: Primii ani sunt dedicați învățării despre cine sunt elevii voștri – ce îi motivează, ce îi sperie, cum gândesc. Căutați mai întâi persoana din spatele elevului,

iar materialul didactic va căpăta sens mult mai ușor. Nu mergeți singuri pe acest drum. Găsiți un coleg cu mai multă experiență, cu care să puteți discuta deschis, să puneți întrebări „naive” și să împărtășiți nedumeririle. Păstrați-vă curiozitatea de elev. Nu încetați să fiți voi înșivă studenți ai vieții. Citiți, explorați, urmați cursuri și formări în diverse domenii. Pasiunea intelectuală este cel mai bun model pentru elevii voștri. Nu devii un profesor excelent peste noapte. Excelența în educație se construiește prin reflecție, răbdare și multă empatie față de propriul proces de învățare.

- Ce v-ar plăcea să rămână, peste ani, ca esență a activității dumneavoastră în educație?

- Dacă ar fi să rezum esența activității mele la un singur element

care să dăinuie, acesta ar fi capacitatea elevilor mei de a-și găsi propria voce. Privind parcursul meu, mi-aș dori ca peste ani să rămână câțiva piloni fundamentali: **Încrederea în potențialul propriu** – mi-am dorit mereu să fiu profesorul care nu doar livrează conținut, ci construiește în-

credere. **Gândirea critică și curiozitatea** – într-o lume suprasaturată de informații, esența muncii noastre sper să rămână rigoarea cu care elevii învață să analizeze și să descopere de sine stătător. De fapt, nu-mi doresc să fim amintiți pentru ceea ce am spus, ci pentru modul în care i-am făcut pe cei din jur să se simtă și pentru lucrurile ce i-am ajutat să le descopere în ei înșiși. Aceasta este adevărata moștenire: o undă de impact care se propagă mai departe, prin fiecare elev care devine, la rândul său, un om mai conștient, și prin fiecare profesor care continuă să inspire cu aceeași generozitate. Asta este tot ce contează: calitatea umană a adulților care au fost, cândva, copiii din băncile claselor la care am predat.

A intervievat:
Silvia ȚURCAN

Voluntariatul elevilor – dimensiune esențială a educației pentru cetățenie activă

Educația contemporană își redefineste permanent finalitățile, orientându-se nu doar spre formarea competențelor academice, ci și spre dezvoltarea valorilor civice și a responsabilității sociale. În acest cadru, Liceul Teoretic „Universul” din capitală realizează constant inițiative educaționale și caritabile menite să consolideze legătura dintre școală și comunitate. Un exemplu relevant în acest sens îl constituie acțiunea educațională desfășurată la Azilul de bătrâni și persoane cu dizabilități din municipiul Chișinău.

Prin prezentarea unui demers artistic de colinde și prin dialog deschis, elevii au facilitat schimbul de experiențe și au valorificat tradițiile culturale, precum și experiențele de viață ale vârstnicilor și ale persoanelor cu dizabilități. Această componentă relațională a favorizat dezvoltarea competențelor socioemoționale ale elevilor, în special empatia, comunicarea eficientă și respectul față de diversitate.

În cadrul vizitei, participanții au oferit daruri simbolice, realizate cu implicarea directă a acestora, gesturi care au consolidat relația dintre tineri și persoanele asistate și au transmis un mesaj clar de solidaritate și responsabilitate socială. Inițiativa a fost apreciată de personalul Centrului, care a subliniat impactul pozitiv al unor astfel de intervenții asupra stării emoționale a rezidenților.

Acțiunea se înscrie în strategia educațională a Liceului Teoretic „Universul”, orientată spre formarea unor cetățeni activi și implicați în viața comunității. Prin valorificarea educației nonformale și a voluntariatului, instituția de învățământ contribuie la dezvoltarea competențelor transversale, precum colaborarea, asumarea responsabilității și participarea civică.

Experiența acumulată de elevii claselor a X-a ale Liceului „Universul” în cadrul Azilului de bătrâni și persoane cu dizabilități se conturează ca un exemplu de bune practici educaționale, confirmând rolul școlii ca agent al coeziunii sociale și al formării valorilor umane fundamentale, în concordanță cu exigențele educației moderne, mărturisind următoarele:

Cristian Cernei: Participarea la această activitate mi-a dezvoltat

voluntariatul și capacitatea de a înțelege realitățile persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate. Interacțiunea directă cu vârstnicii m-a ajutat să-mi consolidez valorile morale și sentimentul de responsabilitate civică.

Alexandrina Manolachi: Implicarea în momentele artistice mi-a oferit mai multă încredere și mi-a dezvoltat abilitățile de comunicare.

Sofia Țurcan: Prin implicarea în organizarea și desfășurarea activităților, mi-am dezvoltat spi-

ritul de inițiativă și capacitatea de lucru în echipă. Experiența a consolidat atitudinea mea pro-socială și dorința de a mă implica în proiecte comunitare viitoare. **Cătălin Chironet:** Contactul direct cu realitățile sociale ale persoanelor asistate m-a sensibilizat în perceperea realităților din societate. Activitatea mi-a oferit satisfacția de a contribui concret la bunăstarea emoțională a altora.

Carmina Bunduchi: Participarea la această acțiune m-a determinat să reflectez asupra rolului meu ca cetățean activ în comunitate. Experiența de voluntariat mi-a întărit convingerea că implicarea individuală poate genera schimbări pozitive la nivel social.

Lidia LAȘCU,
profesoară de istorie
și EPS, grad didactic I,
IP LT „Universul”,
mun. Chișinău

Impactul orelor educative în căminul studentesc asupra formării comportamentului social la elevi

„Educația nu este pregătirea pentru viață, educația este viața însăși”
John Dewey

Ala CALISTRU,
pedagog social,
IP Școala Profesională,
or. Cupcini

Căminele școlare funcționează în baza Legii Învățământului, a Hotărârilor de Guvern, a ordinelor și instrucțiilor Ministerului Educației și Cercetării. În aceste cămine, în limita locurilor disponibile sunt cazați elevi care își duc traiul în afara localității unde este situată instituția lor de învățământ, precum și orfani sau copii cu situații familiale dificile.

Căminul reprezintă un spațiu complex, în care elevii își desfășoară o mare parte din viața cotidiană. Dincolo de funcția de adăpost pe care o are, acesta creează un mediu de viață în colectiv, cooperare, asumare a responsabilităților, devenind un mediu de comportament social al elevilor.

În acest context, orele educative, desfășurate în cămin, capătă o importanță deosebită, contribuind semnificativ la dezvoltarea competențelor sociale și morale. Comportamentul social se formează și se consolidează zilnic prin interacțiunea dintre elevi, capacitatea de a comunica

adecvat, respectarea regulilor de conviețuire și gestionarea pașnică a conflictelor.

Impactul major al orelor educative se caracterizează prin faptul că acțiunile educaționale se realizează în afara instituției de învățământ și sunt compuse din activități extracurriculare, folosind metode interactive. Orele educative creează un mediu atractiv diferit de cel școlar și îl ajută pe elev să-și observe propriul comportament în raport cu ceilalți. Activitățile extracurriculare variază în funcție de tipul și frecvența participării. Astfel, participarea constantă la diverse activități este asociată cu rezultate mai bune și în școală. Ele completează cunoștințele deja dobândite, contribuie la formarea competențelor și integrarea în colectiv, facilitarea

ză comunicarea și ajută elevii să își organizeze eficient timpul liber.

Din teoria socioculturală a lui Lev Vigotski reiese: „Cultura are un efect formator asupra oamenilor. Pentru dezvoltarea individuală avem nevoie de ceilalți care au o putere formatoare asupra noastră”. Elevii însușesc normele și valorile sociale nu doar prin reguli impuse, ci mai ales prin participarea activă la viața colectivului. Căminul studentesc oferă acest cadru de socializare, iar orele educative devin un mijloc eficient de ghidare. Un rol esențial în viața căminului îl joacă pedagogul social – o persoană de referință în relațiile cu elevii, care planifică, evaluează și realizează procesul educațional. Pedagogul social este un mediator, un ghid care transformă viața elevilor într-un proces educativ

continuu. Prin activități educative, pedagogul social pregătește elevii pentru viața de zi cu zi și pentru o conviețuire responsabilă în comunitate.

Prin urmare, din teoria prezentată se conturează direcția în care subsemnata, ca pedagog social, își desfășoară activitatea în IP Școala Profesională din orașul Cupcini, transformând conceptele teoretice în acțiuni educative concrete, adaptate realităților din cămin. Psihologul american Jerome Bruner afirma că „Oricărui copil la orice stadiu de dezvoltare i se poate transmite cu succes, într-o formă intelectuală adecvată, orice temă”.

Activitățile pe care le organizez au diferite conținuturi, forme de organizare, durate și grade de implicare a elevilor. În pla-

nificarea orelor educative, urmăresc dezvoltarea competențelor sociale esențiale, respectul reciproc, responsabilitatea, comunicarea eficientă. Fiecare oră devine un spațiu viu de învățare prin metode interactive – discuție dirijată, masă rotundă, feedback, convorbire, careu tematic, dialog educativ, analiza situațiilor concrete, brainstorming, vizionarea filmelor. Elevii sunt implicați activ, deoarece toate activitățile sunt cu rol practic și cu diferite strategii de dezvoltare a problemelor. Temele elaborate sunt selectate în funcție de mediul vieții în cămin. De exemplu, „Fii amabil și fă bine”, „Mâncăruri simbolice”, „Puterea gândului”, ore biblice „Biblia – cartea cărților”, ore ecologice „Poluarea apei”, „Fii mândru de profesia aleasă”, contribuindu-se astfel la conștientizarea consecvențelor comportamentului și dezvoltarea autoreglării.

Experiența mea de pedagog social demonstrează că orele educative desfășurate în căminul studentesc reprezintă un instrument educațional eficient, cu impact direct asupra formării comportamentului social al elevilor. Astfel, căminul studentesc poate deveni un mediu favorabil dezvoltării personale și sociale a adolescenților.

Magia tradiției prin ochii copiilor

În perioada digitalizării accelerate, există o „insulă” de lumină unde timpul încetinește pentru a face loc frumosului și binelui. Este vorba despre Concursul Național „Crăciunul în familie”, aflat la ediția a VI-a, un proiect de parteneriat educațional, inițiat de Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din Fălești în colaborare cu DGE Fălești. Acest eveniment transformă întreaga lună decembrie într-un veritabil festival al sensibilității, al identității naționale și al tradiției românești, oferind copiilor un spațiu de manifestare dincolo de rigorile băncii școlare.

Sub coordonarea învățătoarelor Oxana Osoianu, Aurelia Rolinschi, Tatiana Bujag, Aliona Codreanu și Oxana Musteați, s-a reușit transformarea unei inițiative locale într-un etalon de bune practici la nivel național. Acest proiect nu este doar o simplă competiție de talente sau un concurs de recitări. El reprezintă un veritabil laborator de interiorizare a valorilor fundamentale promovate de noul Cadru de Referință al Curriculumului Național.

Efortul organizatoric subliniază o viziune modernă asupra învățământului primar, unde teoria pedagogică se împletește armonios cu practica tradițională. Concursul se adresează elevilor din clasele I-IV, provocându-i pe acești mici învățăcei să devină veritabili „ambasadori” ai obiceiurilor de iarnă. Dincolo de criteriile riguroase de jurizare, care urmăresc cu atenție vestimentația autentică, decorul simbolic, dicția

impecabilă și prezentarea coerență a obiceiului sau rețeta folosită în bucătărie, nucleul central și „inimă” acestui proiect rămâne familia.

Proiectul „Crăciunul în familie” a ajuns la final, lăsând în urmă emoții frumoase, amintiri prețioase și o adevărată sărbătoare a valorilor familiale. Pe parcursul desfășurării acestui proiect, participanții au demonstrat creativitate, implicare și dragoste pentru tradițiile autentice ale Crăciunului.

Activitățile realizate au plasat în prim-plan familia, tradițiile, bucuria de a fi împreună și spiritul sărbătorilor de iarnă. Produsele prezentate în cadrul concursului au reflectat munca depusă cu suflet, imaginația participanților și respectul față de obiceiurile transmise din generație în generație.

Proiectul a fost nu doar un concurs, ci și o oportunitate de a consolida relațiile dintre membrii familiei, de a valorifica timpul când se află împreună și de a promova valorile creștine și culturale specifice Sărbătorii Nașterii Domnului. Mulțumim tuturor participanților pentru entuziasm și dedicare, precum și partenerilor și susținătorilor care au contribuit la reușita acestui proiect. Încheiem cu convingerea că „Crăciunul în familie” a adus mai multă lumină, căldură și unitate în inimile tuturor celor implicați în baza mesajelor lăsate de parteneri.

Opinii:

Adela Proaspăt, IP Liceul „Columna”, mun. Chișinău: „Stimați coordonatori, sunteți o echipă bună și corectă. Implicarea în această activitate ne face să nu dăm uitării tradițiile și obiceiurile

strămășești. În cadrul concursului elevii au conștientizat importanța sărbătorilor de iarnă. Aveți tot respectul nostru. Să ne bucurăm împreună de rezultate și de miracolul sărbătorilor de iarnă.”

Ela Lungu, IP Liceul Teoretic „Ion Creangă”, orașul Fălești: „Concursul „Crăciunul în familie” este o activitate plină de emoție, creativitate și spirit autentic de sărbătoare. Prin această inițiativă ați reușit să aduceți împreună copii, părinți și cadre didactice, cultivând valori frumoase precum iubirea, tradiția și bucuria de a fi împreună. Felicitări pentru dedicare, implicare și oportunitatea oferită copiilor de a trăi magia Crăciunului prin activități care educă și apropie suflete.”

Violeta Jigaran, IPLT „Silvian Lucaci”, orașul Costești: „Organizatorii proiectului „Crăciunul în familie” s-au remarcat prin dăruire, implicare, creând o atmosferă magică de căldură sufletească. Ai reușit să aduceți bucurie, emoție și spiritul adevărat al sărbătorilor în inimile noastre. Vă suntem recunoscători pentru efort și inspirație!”

Oxana OSOIANU,
învățătoare,

grad didactic superior,

Aliona CODREANU,

învățătoare, grad didactic II,

Tatiana BUJAG,

învățătoare, grad didactic I

Călătorii magice pentru copii cu troleibuzul lui Moș Crăciun

Copiii împreună cu părinții au avut de sărbători minunata ocazie să călătorească prim Chișinău cu un Troleibuz Turistic, în cadrul proiectului „Cunoaște orașul împreună cu Moș Crăciun”. Inițiativa, ajunsă la cea de-a V-a ediție, a fost organizată de municipalitate și s-a desfășurat în perioada 6 decembrie 2025 - 4 ianuarie 2026 a.c.

Traseul excursiilor tematice pornea de la Arcul de Triumf ca să revină la același loc. În fiecare

weekend au fost organizate două tururi ghidate: primul pornea la ora 12:00, copiii fiind ghidați în limba rusă, iar al doilea - la ora 15:00, copiii fiind ghidați în limba română. Pe parcursul călătoriei, micii pasageri au descoperit elemente captivante legate de istorie, precum și de tradițiile și locurile pitorești ale Chișinăului.

Într-o atmosferă festivă, toți copiii primeau la finalul excursiei surprize dulci din partea lui Moș Crăciun. Copilașii cu vârste până la 7 ani au beneficiat de acces gratuit. Toți călătorii au avut parte de o ghidare plină de povești, legende și surprize, alături de Moș Crăciun și Crăciunițe, într-un anturaj feeric și mustind de voie bună.

„Micii școlărei” – un proiect educațional pentru viață

„Oare ce este școala? Cum e ea? Pentru ce este?” – acestea au fost întrebările de la care au pornit învățătoarele Diana Patraș, Aliona Vornicescu și subsemnata atunci când au inițiat Proiectul Educațional „Micii școlărei”. Activitățile s-au desfășurat pe parcursul unui semestru, în clasele a I-i și a II-a ale Liceului Teoretic „Alexandru Ioan Cuza” din Chișinău.

Pentru a răspunde curiozității elevilor, cadrele didactice au organizat activități diverse, cum ar fi întâlniri cu specialiștii Aliona Grinco (Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” din capitală) și Valentina Busuioc (Centrul de Creație din sectorul Râșcani). De asemenea, s-au organizat excursii la teatrele din municipiul Chișinău „Licurici” și „Guguță”. Copiii au descoperit autori, cărți, simboluri naționale și au avut ocazia să o cunoască față în față pe poeta Zinaida Ambroci.

Un loc aparte l-au ocupat activitățile de reciclare creativă, unde elevii au realizat lucrări decorative din materiale reutilizabile. Prin muzică, dans și recitare, micii școlari și-au demonstrat talentele și au învățat să se exprime liber.

Proiectul nu s-a limitat la cunoștințe academice. Copiii au descoperit importanța prieteniei, a colaborării și a respectului față

de mediu. Au înțeles că școala este un spațiu unde se învață nu doar din manuale, ci și din experiențele împărtășite de oameni.

Părinții au sprijinit activitățile, iar colaborarea cu instituțiile culturale a consolidat legătura dintre școală și comunitate. Atmosfera de cooperare a demonstrat că educația este un proces colectiv, în care fiecare are un rol esențial.

Proiectul „Micii școlărei” a

demonstrat că școala poate fi un loc al bucuriei și al descoperirii. Prin activități interdisciplinare, prin artă și prin implicarea comunității, elevii au dobândit nu doar cunoștințe, ci și valori general-umane care îi vor însoți pe drumul lor de viață.

Lilia ȚURCAN,
învățătoare, clasa I „A”,
IPLT „A. I. Cuza”, mun.
Chișinău

„Lumina cărții” – un Proiect educațional cu impact pe termen lung

Proiectul „Lumina cărții” este axat pe incluziunea socială și asigurarea accesului la educație pentru grupuri vulnerabile, care necesită dezvoltarea unui parteneriat extins. Acest proiect educațional a fost conceput pentru a reduce decalajele educaționale și a sprijini copiii proveniți din medii defavorizate și aflați în situații de risc de abandon școlar. Există dificultăți majore în ceea ce privește accesul real la educație de calitate pentru elevii proveniți din grupuri vulnerabile, precum familiile cu venituri mici, familiile monoparentale, comunitățile rome și copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate.

Risc de abandon școlar

În perioada 2020–2022, la IP Gimnaziul „Pavel Tihon” din satul Rădeni, Strășeni, s-a constatat un risc semnificativ de abandon școlar, determinat de lipsa resurselor materiale și insuficiența sprijinului familial, factori care conduc la lipsă de motivare și eșec școlar. Totodată, instituția s-a confruntat cu un deficit major de infrastructură și resurse educaționale, fiind slab dotată, cu acces limitat la tehnologie, lipsă de materiale didactice moderne și mijloace IT. Analiza domeniului infrastructurii și al resurselor materiale pentru anii 2020–2022, anterior inițierii proiectului, a evidențiat un nivel foarte scăzut al formării cadrelor didactice în vederea utilizării metodelor interactive-participative, precum și insuficiența unor materiale didactice adecvate.

Fiind o instituție cu deficit bugetar și cu un număr redus de elevi, dotarea cu mijloace IT a fost foarte limitată în această perioadă, constând doar în câteva laptopuri obținute în urma participării la concursuri republicane sau în dotări reduse oferite de Ministerul Educației și Cercetării. În aceste condiții, procesul instructiv-educativ s-a desfășurat preponderent pe baza metodelor tradiționale. De asemenea, au fost identificate bariere socioculturale, manifestate prin prejudecăți și lipsa de înțelegere reciprocă între profesori și părinți, situație care a generat izolarea elevilor vulnerabili. Nivelul scăzut de educație a părinților a limitat capacitatea acestora de a oferi sprijin academic copiilor, iar accesul restrâns la internet și la dispozitive electronice a accentuat decalajul digital și dificultățile de învățare.

În acest context, necesitatea schimbării a devenit evidentă. Analizând situația, s-a constatat că schimbarea este necesară și urgentă, deoarece educația reprezintă singura cale demonstrată pentru ruperea ciclului sărăciei și asigurarea coeziunii sociale. S-a înțeles că, în lipsa unor intervenții integrate și coordonate, realizate prin parteneriate extinse, decalajele existente se vor accentua, generând pe termen lung costuri sociale și economice

mult mai mari. Astfel, a fost stabilit un obiectiv esențial al proiectului, și anume transformarea școlii într-un centru comunitar de resurse, care să mobilizeze un grup de parteneri, în vederea creării unor șanse egale de educație pentru toți copiii proveniți din familii social-vulnerabile, monoparentale sau aflați în risc de abandon școlar.

Scopul proiectului „Lumina cărții”

Scopul proiectului este bine definit și structurat pe obiective SMART, urmărindu-se asigurarea accesului egal la resurse educaționale și la sprijin suplimentar, precum meditații și consiliere, pentru elevii din familii cu risc social crescut, prin dezvoltarea unei rețele comunitare de suport care implică instituții educaționale, părinți, ONG-uri, profesori și elevi în activități de tutorat. Proiectul urmărește reducerea riscului de abandon școlar cu 15% în IP Gimnaziul „Pavel Tihon” din satul Rădeni, în perioada 2023–2025, îmbunătățirea performanței școlare, prin creșterea cu 5% a ratei de promovare la evaluările naționale, dezvoltarea competențelor digitale pentru elevi, părinți și cadre didactice, crearea unui mediu școlar incluziv și dotarea instituției cu mijloace IT, literatură metodică și materiale didactice adecvate.

În cadrul proiectului, partenerii au avut roluri clar definite. IP Gimnaziul „Pavel Tihon” a identificat elevii cu risc de abandon școlar și dificultăți de învățare, a pus la dispoziție spații pentru activitățile de consiliere și a coordonat cadrele didactice și elevii implicați în activitățile de tutorat. Asistența socială din cadrul Autorităților Publice Locale (APL) de nivelul I a identificat familiile beneficiare și a oferit consiliere socială părinților. ONG-ul internațional Rotary Club a contribuit la dotarea instituției și a bibliotecii cu literatură artistică și metodică, resurse materiale și digitale, echipamente IT, precum și la organizarea unor cursuri de formare continuă în domeniul competențelor digitale. Biblioteca Publică Locală a organizat sesiuni de lectură, activități de sprijin pentru realizarea temelor de acasă și activități de socializare, contribuind la dezvoltarea vocabularului, empatiei și interesului pentru lectură.

Pentru implementarea proiectului a fost elaborat un plan de acțiuni, care a inclus identificarea

beneficiarilor, prin colaborarea dintre profesori și asistența socială, selectarea elevilor cu rezultate școlare slabe și risc social, organizarea unor sesiuni de remediere și tutorat la limba română și la matematică, activități de lectură, pregătire a temelor și consolidare pentru evaluările sumative și examenele naționale. Acțiunile s-au desfășurat săptămânal, în cadrul școlii și al bibliotecii, cu sprijinul profesorilor voluntari, al elevilor tutori și al partenerilor implicați. Astfel s-a demonstrat rolul bibli-

otecii ca centru comunitar de resurse și importanța colaborării instituționale în vederea sprijinirii elevilor vulnerabili.

Ghidul metodologic „Starea de bine în școală”

Documentul subliniază importanța discuțiilor cu elevii despre experiențele lor online, evitarea comparațiilor nesănătoase și prevenirea bullyingului digital, ca elemente esențiale pentru menținerea unei stări de bine socioemoționale. În acest context, în cadrul proiectului au fost propuse activități educaționale menite să dezvolte inteligența emoțională, empatia și competențele de comunicare ale elevilor, esențiale pentru gestionarea interacțiunilor din mediul online. Activitatea „Teatru improvizat” a avut ca scop exprimarea emoțiilor și dezvoltarea empatiei, fiind integrată în atelierelor non-formale. Jocurile de rol au utilizat scenarii relevante pentru elevi, precum gestionarea refuzului, acceptarea criticii sau solicitarea de ajutor, iar discuțiile pe marginea unor studii de caz au vizat igiena digitală și situații concrete de risc online, contribuind la for-

marea gândirii critice și a comportamentului responsabil în mediul virtual. Efortul educațional depus la școală a fost susținut de implicarea familiei, întrucât un mediu favorabil acasă este esențial pentru învățare și concentrare.

În urma implementării proiectului au fost obținute rezultate cantitative și calitative semnificative. Pe parcursul anului de studii, niciun elev înrolat în program nu a abandonat școala, iar rata absenteismului în rândul copiilor din grupurile de risc s-a redus cu 12%. Performanțele școlare s-au îmbunătățit, peste 30% dintre elevi înregistrând creșteri ale mediei generale la disciplinele vizate. Proiectul a mobilizat un număr important de voluntari, respectiv șase cadre didactice și nouăsprezece învățăcei, implicați în activități de meditații, sprijin la teme și remediere la limba și literatura română și la matematică.

Programul „Clasa viitorului” și parteneriatul cu UPSC

În ceea ce privește resursele, ONG Rotary Club a contribuit substanțial la dotarea școlii

parteneriat cu Biblioteca Publică Locală au fost înființate cluburi de mentorat. Totodată, 28 de părinți au fost formați în cadrul programului, ceea ce a condus la creșterea participării acestora la activitățile școlare, inclusiv prin ateliere săptămânale de parenting.

Evaluările realizate prin chestionare sociologice aplicate înainte și după implementarea proiectului au evidențiat o creștere semnificativă a sentimentului de apartenență și siguranță în rândul elevilor, aceștia declarându-se mai motivați și mulțumiți de rezultatele obținute. Proiectul a avut un impact educațional profund asupra elevilor de gimnaziu, aflați într-o etapă esențială de formare a identității, contribuind la îmbogățirea vocabularului, îmbunătățirea exprimării scrise și orale, dezvoltarea gândirii critice și a capacității de analiză a textului. Lectura constantă și activitățile reflexive au favorizat toleranța, empatia și reducerea comportamentelor de tip bullying.

Impactul asupra cadrelor didactice s-a reflectat în adoptarea unor metode moderne de predare, încurajarea colaborării interdisciplinare și utilizarea unor instrumente clare de evaluare a progresului elevilor. La nivel instituțional, proiectul „Lumina cărții” a contribuit la redefinirea imaginii școlii în comunitate, transformând biblioteca într-un adevărat centru cultural și educațional, consolidând relația dintre școală și familie și poziționând gimnaziul ca un exemplu de bune practici educaționale.

Asigurarea durabilității schimbărilor inițiate vizează integrarea activităților proiectului în planurile operaționale ale instituției, consolidarea parteneriatelor cu autoritățile locale și ONG-uri, formarea continuă a personalului școlar și implicarea părinților în calitate de mentori și voluntari. Diseminarea rezultatelor s-a realizat prin prezentări publice, evenimente comunitare, sesiuni de informare pentru cadrele didactice, publicarea unui articol în revista de specialitate „Univers Pedagogic” și informarea constantă a părinților și comunității locale. Prin aceste demersuri, proiectul „Lumina cărții” se afirmă nu ca o intervenție temporară, ci ca un model sustenabil de incluziune educațională și coeziune socială, cu impact pe termen lung asupra comunității.

Vera CIGULEA,
director,

IP Gimnaziul „Pavel Tihon”,
satul Rădeni, Strășeni

OFRANDĂ EDITORIALĂ PĂTRUNSĂ DE NOBLEȚE

În ultimele zile ale *Anului Eminescu* (2025), colaboratorilor științifici din cadrul Institutului de Filologie Română „Bogdan Petriceicu Hasdeu” al Universității de Stat din Moldova li s-a oferit un dar prețios – câteva exemplare ale volumului *Mihai Eminescu. Lumină de LUNĂ* – apariție recentă la editura Muzeului Național al Literaturii Române din București. Autor e Alin Comșa, persoană cu masterat și doctorat în psihologie, dar cu preocupări cotidiene în sfera managementului economic și, cum se vede, un admirator al marelui clasic român, bucurându-se din adâncul sufletului de acest fenomen unic – Eminescu.

În această ofrandă editorială, marcată de noblețe, autorul figurează ca îngrijitor, autor al *Cuvântului înainte* și, bineînțeles, ca antologator. E o ediție de lux, realizată cu multă dragoste, chiar așa zice – cu un neordinar atașament sufletesc. Pe ultima pagină a copertei, alături de imaginea autorului, e plasată următoarea mărturisire: „De unde preocuparea mea pentru Eminescu? Cred că este mai degrabă dorința de a răspunde unei binefaceri pe care el mi-a făcut-o. Dându-mi speranță și permițându-mi să mă gândesc că există o cale dincolo de durere și neajunsuri, o cale care este echivalentul unei aristocrații a cunoașterii. De aceea mi-am dorit atât de mult să editez volumul cu titlul *Lumină de lună*”. Din *Cuvânt*

înainte aflăm că dorința poetului român nepereche de a avea o carte de versuri cu titlul *Lumină de lună* a fost descoperită de Ion Scurtu și că datează din anii 1880-1883 – segment de timp extrem de creativ pentru Eminescu-poetul. După nominalizarea unor culegeri de versuri eminesciene apărute cu acest titlu pe parcursul anilor, la intervale de aproximativ șase decenii, autorul conchide: „Eminescu a vrut un volum de poezii intitulat *Lumină de lună*. E dureros să știm că nu a văzut niciodată o carte cu titlul pe care și l-a dorit. Însă parcă și mai dureros este să știm că în atâta timp s-a făcut atât de puțin pentru a-i respecta dorința” (p. 7). Cât privește conținutul recentului volum, ni se

comunică următoarele: „Fără a considera culegerea noastră ca fiind exhaustivă, am adunat în această ediție poeziile în care Eminescu ne oferă un regal al reprezentării selenare. Comparații, metafore, personificări, raportări directe, exemplificări, note cromatice, reprezentări psihice, trăiri, emoții, figurații etc.” (p. 5).

Conținutul volumului îl constituie o cunună bogată de poezii eminesciene în care figurează, în diverse ipostaze, lumina revărsată de regina nopții, pretutindeni fiind evidențiat (marcat cu „Bold”) acest leitmotiv cromatic. Poemele și poeziile sunt urmate de un tablou cronologic original alcătuit dintr-un șir de fișe color, care încep cu imaginea poetului și a părinților săi și continuă cu diverse efigii ce reflectă momente și etape importante ale vieții neîntrecutului maestrului.

Alin Comșa consideră gestul său editorial un răspuns la o binefacere, adică îndeplinirea dorinței lui Eminescu de a avea o carte cu acest titlu: *Lumină de lună*. Salutăm din tot sufletul această ofrandă mărinimoasă și nobilă a autorului, dorindu-i noi realizări remarcabile în domeniul eminescienei, precum și pe alte făgașe în care activează.

Dumitru APETRI,
doctor în filologie, scriitor

Angajați ai IGSU au oferit copiilor lecții de curaj și siguranță

Pompieri și salvatori din R. Moldova au organizat în ajunul sărbătorilor de iarnă „Ziua Ușilor Deschise”, un eveniment dedicat mai cu seamă copiilor. Astfel, angajații Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (IGSU) au întâmpinat vizitatorii la Direcția Regională Căutare-Salvare nr.1 din capitală și la Direcția Regională Situații Excepționale Căușeni, unde s-au desfășurat activități interactive și demonstrații practice.

Copiii au avut ocazia să urce în autospeciale și să probeze echipamente de protecție, aflând cum sunt folosite acestea în misiuni reale de salvare. Lucrători de la IGSU le-au vorbit despre desfășurarea intervențiilor, cum sunt stinse incendiile și ce reguli trebuie respectate pentru a fi în siguranță, mai

ales pe timp de iarnă. Evenimentul a avut și un caracter educativ, fiind prezentate măsuri simple, dar extrem de utile, în vederea prevenirii incendiilor și manifestării unui comportament adecvat în situații de risc. Clipe deosebite de sărbătoare și bucurie a adus apariția lui Moș Crăciun, care a coborât pe scara unei autospeciale, oferind cu generozitate cadouri și voie bună.

Un tur informativ de explorare a patrimoniului cultural și natural prin Drochia

În zona de nord a Republicii Moldova a fost organizat, la sfârșitul anului ce tocmai a trecut, unui raid turistic informativ de explorare a patrimoniului cultural și natural. Participanții au avut oportunitatea de a descoperi monumente naturale, obiective istorice, muzee, lăcașuri de cult și tradiții de iarnă, într-un parcurs prin raionul Drochia, care a îmbinat promovarea turismului cultural-rural cu valorificarea patrimoniului local.

Izvorul Mare de la Cotova

Mai întâi turul a trecut prin localitatea Cotova, la Izvorul Mare, un monument hidrologic protejat de stat. Este un loc unic, unde se adună 27 de izvoare naturale. Apa vine din 10 fâșii subterane și formează un bazin acvatic bine amenajat, care oferă un mediu prielnic pentru pești. În perioada 2013-2014, zona a fost reamenajată și delimitată din 3 părți cu

gard de piatră, pentru a proteja acest monument hidrologic de importanță națională.

Patru izvoare mai mari, cu apă potabilă, sunt amplasate de-a lungul albiei râului Căinar. Izvorul Mare este situat în partea centrală a satului, din punct de vedere geologic fiind clasificat ca descendent din roci compacte. De asemenea, în lunca râului Căinar se află Izvorul fraților Burlacu, la o distanță de aproximativ 300 m de cele mai apropiate gospodării și la vreo 50 m de șoseaua care duce spre Mândăc.

Conacul Ohanowicz de la Mândăc

După care traseul a condus spre satul Mândăc, unde participanții au vizitat Conacul Ohanowicz (Oganovici), care a fost ridicat la începutul anilor '90 ai sec. XIX. Spațiul din preajmă include 3 lacuri, o moară de apă, alei, terase, o baie și alte anexe gospodărești, un beci cu trei camere, o mansardă și 5 intrări în conac, precum și cavoul familiei Ohanowicz. Conacul are două nivele și pereți groși construiți din cărămidă adusă la comandă de peste Prut.

Apoi itinerarul a parcurs parcul dendrologic aferent, un ansamblu de patrimoniu cunoscut sub denumirea de „Vila Mândăc”. Planificarea și conceptul parcului au fost elaborate de celebrul arhitect Alexandru Bernardazzi. Acest model de conac-parc făcea parte din stilul romantismului

modern timpuriu, iar înfățișarea clădirii principale aduce aminte de arhitectură poloneză a sec. XVII-XVIII, de unde era originar proprietarul Katan Ohanowicz. „Vila Mândăc” este situată la o distanță de 4 km de satul omonim (fostul Livădeni) și 7 km de Cotova.

„Hanu lu Vasile” și „Colindăm din sat în sat”

Programul a inclus o oprire gastronomică la restaurantul „Hanu lu Vasile” din orașul Drochia, amenajat într-un stil rustic autentic, localul aflându-se pe o rută transfrontalieră. Apoi vizitatorii și-au îndreptat atenția spre Muzeul de Istorie, Etnografie și Artă, precum și spre Cate-

drala „Adormirea Maicii Domnului”, remarcată prin pictura sa monumentală în stil bizantin.

Festivalul-concurs național al tradițiilor și obiceiurilor de iarnă „Colindăm din sat în sat” a fost destinația finală a turului, încheiat în satul Sofia. Aici s-au reunit cete de colindători din România și Republica Moldova.

Prezentă la eveniment, Ana Sandra, directoarea interimară a IP ONT (Oficiul Național al Turismului), a vorbit despre importanța tradițiilor vii pentru identitatea noastră cultu-

rală. De asemenea, ea s-a referit la rolul esențial al datinilor neamului nostru pentru dezvoltarea turismului cultural și a ofertei turistice de iarnă a Republicii Moldova.

„Colindul, obiceiurile și meșteșugurile populare pot deveni elemente-cheie pentru promovarea Moldovei ca destinație autentică în perioada sărbătorilor de iarnă. Căci tradițiile noastre de iarnă sunt o resursă deosebit de valoroasă de promovare a turismului cultural și rural al țării”, a punctat Ana Sandra.

Iulian BOGATU

CONCURS!

IP Liceul Teoretic Gordinești, s. Gordinești, Edineț, anunță concurs în vederea ocupării funcției vacante de director-adjunct pentru educație. Actele vor fi depuse la secretariatul Liceului Gordinești. Data limită de depunere a documentelor este 3 februarie 2026, ora 17.00. Persoana responsabilă de oferirea informațiilor suplimentare este directoarea instituției, Emilia Andoni. Telefon de contact: (0246) 60 609. Adresa electronică: licgordinestied@gmail.com

ANUNȚ!

Instituția Publică Liceul Teoretic „Liviu Deleanu” din Chișinău anunță organizarea concursului în vederea ocupării funcției de director adjunct pentru instruire. Informații suplimentare și detalii privind condițiile de participare pot fi obținute la:
Tel.: 022-51-63-73, 022-51-63-46
Adresă: str. Liviu Deleanu, 5/4, mun. Chișinău
E-mail: ldeleanu@gmail.com
Termenul limită pentru depunerea dosarelor: 30 de zile de la data publicării anunțului.

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2674.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ŞEF	► Oxana Paraşciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Țurcan
CORECTOR	► Elvira Țăgănaș-Pântea
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>